

Wet verbeterde premieregeling: verbetering?

Edwin Schop, datum 16-09-2016

Datum	16-09-2016
Auteur	Edwin Schop ^[1]
Vakgebied(en)	Pensioenen (V)

De Wet verbeterde premieregeling (Stb. 2016, 248) treedt 1 september 2016 in werking. Deze wet maakt een variabele pensioenuitkering bij een kapitaal- en premieovereenkomst mogelijk door het pensioenkapitaal na pensioeningang voor risico van de pensioengerechtigde te blijven beleggen of door de ontwikkeling van het sterfteresultaat, dan wel de levensverwachting. Daardoor ontstaat de kans op een hoger pensioen dan bij een vastgestelde uitkering mogelijk is. De keerzijde is dat het pensioen daardoor onzekerder en minder stabiel wordt.

Het wetgevingsproces was intensief en rommelig. Er is nogal wat aan het oorspronkelijke wetsvoorstel aangepast dat praktische gevolgen heeft voor adviseurs, pensioenuitvoerders, werkgevers maar vooral voor de deelnemers. Dit artikel gaat in op de belangrijkste punten van de wet.

Inleiding

De aanhoudende lage marktrente heeft politiek Den Haag in beweging gezet. Onder druk van de Tweede Kamer en de pensioenlobby is sinds vorig jaar '*pensioenknippen*' tijdelijk weer mogelijk. Voor een meer structurele oplossing zond Staatssecretaris Klijnsma op 25 november 2015 het *Concept Wetsvoorstel Wet variabele pensioenuitkeringen* aan de Tweede Kamer. Eerder was al door Kamerlid Ladders het *Initiatief Wetsvoorstel Uitkering pensioen in eenheden* ingezonden, met gelijklopende doelstelling.

De wetsvoorstellen hebben gelijktijdig de Tweede Kamer doorlopen. Uiteindelijk zijn beide wetsvoorstellen samengevoegd tot het voorstel Wet verbeterde premieregeling. Dit wetsvoorstel is op 14 juni jl. door de Eerste Kamer aangenomen, is inmiddels als wet van 23 juni 2016 in het *Staatsblad* gepubliceerd (Stb. 2016, 248) en treedt 1 september 2016 in werking. De wet geldt voor kapitaalovereenkomsten en premieovereenkomsten onafhankelijk of die overeenkomst door een pensioenfonds, een verzekeraar of een premiepensioeninstelling, dan wel een pensioeninstelling uit een andere lidstaat wordt uitgevoerd. Pensioenuitvoerders die een dergelijke regeling uitvoeren zullen op korte termijn beslissingen en acties moeten (onder)nemen, in verband met de verschillende keuzemogelijkheden en nieuwe vereisten die deze nieuwe wet tot gevolg heeft. Ondanks dat pensioenuitvoerders niet verplicht zijn om een variabele pensioenuitkering aan te bieden, heeft de wet wel degelijk gevolgen; zelfs als er binnen een premieovereenkomst voor wordt gekozen om géén variabele pensioenuitkering aan te bieden zal de pensioenuitvoerder met de gevolgen van de wet te maken kunnen krijgen.

Knelpunten

Artikel 1 Pensioenwet stelt de eis dat een pensioenuitkering 'vastgesteld' is. Daarmee is tot uitdrukking gebracht dat de hoogte van het pensioen na ingang niet meer onderhevig kan zijn aan onzekere factoren als beleggingsresultaten, sterfteontwikkeling of levensduurverwachting. Dit geldt voor alle karakters van een pensioenovereenkomst, dus ook voor de premieovereenkomst. Risico's van – onder andere – beleggen kunnen bij een premieovereenkomst tijdens de opbouwfase ten laste van de (ex-)werknemer komen, maar in de uitkeringsfase moet ook het pensioen uit een premieovereenkomst zijn vastgesteld. Bij een uitkeringsregeling, een premiereregeling uitgevoerd door een pensioenfonds of een verzekerde regeling met gesepareerde beleggingen wordt tijdens de uitkeringsfase reeds doorbelegd, maar thans komt bij een vastgestelde uitkering het risico hiervan niet voor rekening van de individuele deelnemer. Door de eis van een vastgestelde uitkering is er een moment van pensioeninkoop, namelijk bij pensioeningang (behoudens de mogelijkheid van de hiervoor genoemde pensioenknip). De hoogte van de pensioenuitkering is sterk afhankelijk van de rentestand op de pensioeningangsdatum (conversierisico). Dit vaste pensioeninkoop-moment kan een ongunstig moment zijn, waarbij van toekomstige ontwikkelingen geen profijt (en ook geen nadeel) kan worden ondervonden.

Daarnaast is het beleggingsbeleid, waarbij deelnemers individueel beleggingsrisico lopen, gebaseerd op de toepassing van de prudent person-regel in de Pensioenwet, de verplichting voor pensioenuitvoerders om te beleggen in het belang van hun deelnemers. Wanneer die deelnemers individueel beleggingsrisico lopen, zoals bij een premieovereenkomst, is het veelal in hun belang om het life cycle beginsel toe te passen. De meeste standaard (*default*) life cycles van verzekeraars en premiepensioeninstellingen bouwen het beleggingsrisico vanaf leeftijd 50/52 jaar stapsgewijs af, naar (nagenoeg) nul op (thans) leeftijd 67. De beleggingshorizon van een deelnemer wordt op deze manier sterk verkort. Het is juist de periode voorafgaand aan pensionering dat de inleg het hoogst is, het opgebouwde kapitaal het grootst en dus het rendement juist in die fase van groot belang is. In opdracht van Staatssecretaris Klijnsma is in 2014 een tweetal onderzoeken verricht waaruit blijkt dat doorbeleggen tijdens de uitkeringsfase de kans op een hoger pensioen aanzienlijk kan vergroten.

Het wettelijke kader voor premieovereenkomsten vormde dus een hindernis om tot een optimaal pensioenresultaat voor de deelnemer in een premiereregeling te kunnen komen.

Wet verbeterde premiereregeling

Uitkeringen

De Pensioenwet kent na invoering van de Wet verbeterde premiereregeling bij de kapitaal- en premieovereenkomst twee vormen van uitkering: de vastgestelde en de variabele. De vastgestelde uitkering blijft gedefinieerd als een geldelijke uitkering die vastgesteld is (artikel 1 Pensioenwet). Een variabele uitkering is de uitkering na de ingangsdatum van het pensioen waarvan de hoogte kan variëren met financiële mee- en tegenvallers van de beleggingen, de ontwikkeling van het sterfteresultaat of de ontwikkeling van de levensverwachting (artikel 63a-nieuw, eerste lid Pensioenwet). De mogelijkheid van de variabele uitkering wordt opgenomen in de definities van de kapitaal- en premieovereenkomst en in de definities van ouderdomspensioen en partnerpensioen (artikel 1-nieuw

Pensioenwet). Daarnaast legt het artikel 10a-nieuw Pensioenwet vast dat de uitkering bij (alleen) een kapitaalovereenkomst en premieovereenkomst vastgesteld of variabel kan zijn. De variabele uitkering is niet mogelijk bij het arbeidsongeschiktheidspensioen en wezenpensioen. De achtergrond hiervan is dat dit veelal uitkeringen op risicobasis zijn. Variabele uitkeringen zijn namelijk alleen mogelijk bij pensioen op kapitaalbasis gedekt. Dit volgt uit artikel 63b-nieuw lid 1 Pensioenwet dat bepaalt dat indien de kapitaal- of premieovereenkomst 'voorziet in uitkering van een aan te wenden kapitaal' een variabele uitkering mogelijk is. Hieruit volgt dat ook bij een partnerpensioen op risicobasis een variabele uitkering niet mogelijk is.

Het is mogelijk om, zoals dit was opgenomen in het initiatiefwetsvoorstel Lodders, een variabele uitkering vorm te geven via een pensioen in eenheden. De term pensioeneenheid is gedefinieerd in artikel 1-nieuw Pensioenwet als: 'eenheid van deelname in een beleggingsportefeuille, waarbij de waarde fluctueert met de koersontwikkeling van deze portefeuille en eventueel met de ontwikkeling van de levensverwachting'. Indien de variabele uitkering in de vorm van pensioeneenheden is vormgegeven, wordt de levenslange pensioenuitkering uitgedrukt in een vaststaand aantal pensioeneenheden in plaats van in een vast bedrag in euro's. Dat impliceert dat er sprake is van volledig doorbeleggen na pensioeningang.

Een vastgestelde uitkering geldt als standaardkeuze, de zogenaamde *default*, althans bij de pensioenuitvoerder die vastgestelde uitkeringen uitvoert (artikel 63b-nieuw, vierde lid Pensioenwet). Tijdens de parlementaire behandeling is aan de orde geweest om geen *default* in de wet op te nemen en deelnemers te dwingen tot een keuze, of om de variabele uitkering als *default* op te nemen. Het overgrote deel van de deelnemers blijkt in pensioenregelingen (veelal door nalaten van handelen) te 'kiezen' voor een *default* optie. Door de vastgestelde uitkering als *default* op te nemen zou het gebruik van de variabele uitkering beperkt blijven en zou de wet zijn doel voorbij schieten. Zowel het kabinet als initiatiefnemer Lodders vinden het echter van groot belang dat mensen heel bewust moeten kiezen voor een variabele pensioenuitkering.

Voor pensioenfondsen is het overigens, onder voorwaarden, toegestaan om af te wijken van de standaardkeuze voor een vaste pensioenuitkering indien deelnemers geen keuze aangeven (artikel 14d-nieuw, derde lid Besluit uitvoering Pensioenwet). Het blijft mogelijk om een vastgestelde uitkering aan te kopen, al dan niet met een vaste (verzekerde) indexering. Een variabele uitkering kan worden vormgegeven door deze te laten dalen of stijgen met financiële schokken of door een vaste daling of vaste stijging. De vaste stijging was in het initiële wetsvoorstel Wet variabele pensioenuitkeringen opgenomen (artikel 63a, derde lid Pensioenwet), maar is per abuis geschrapt bij de omzetting naar het geïntegreerde *wetsvoorstel Wet verbeterde premieregeling*. Deze zal echter weer via een veegwet worden opgenomen. Het is een bijzondere bepaling; een vaste stijging van een variabele uitkering leidt er immers toe dat de initiële uitkering lager uitvalt dan een vastgestelde uitkering. Pas na verloop van tijd is de variabele uitkering hoger dan de vastgestelde uitkering. De vraag is wie hieraan behoefte heeft. Het is beter voorstelbaar dat een pensioengerechtigde de voorkeur geeft aan een wat hogere koopkracht in de eerste uitkeringsjaren en een wat lagere koopkracht op hogere leeftijd. De wet biedt hiervoor de ruimte, zij het begrensd (artikel 63a-nieuw, derde lid Pensioenwet). De vaste daling kan namelijk niet meer bedragen dan het verwachte overrendement van een beleggingsmix met 35% aandelen, boven de risicovrije rente (voor korte en lange looptijden, de rentetermijnstructuur (RTS) die maandelijks door DNB wordt gepubliceerd). Een periodieke vaste daling van de pensioenuitkering moet uiterlijk op de pensioendatum worden vastgesteld. Een discretionaire aanpassing van de daling, bijvoorbeeld ter compensatie van financiële mee- of tegenvallers, is niet toegestaan. De periodieke

vaste daling moet wel worden bijgesteld als deze meer bedraagt dan het te verwachten overrendement van het belegde pensioenkapitaal. Dit kan het gevolg zijn van een vermindering van het aandeel zakelijke waarden in de beleggingen of van een verlaging van de parameter voor het aandelenrendement in artikel 23a van het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen (artikel 17d nieuw Besluit uitvoering Pensioenwet). Door in de uitkering een vaste daling in te bouwen, ontstaat naar verwachting een stabiel uitkeringspatroon.

De regering houdt in alle gevallen wel vast aan een levenslange uitkering. Dit sluit afkoop of bankspaarpensioen uit.

Het is overigens niet vereist op de ingangsdatum van het pensioen te kiezen tussen of een vaste of een variabele uitkering. Een uitkering kan namelijk zijn samengesteld door vaste uitkeringen en variabele uitkeringen te combineren (horizontale knip; artikel 10a-nieuw, tweede lid Pensioenwet) of door te kiezen voor een vaste periode van variabele uitkeringen om na deze periode vaste uitkeringen te ontvangen (verticale knip), een zogenaamde uitgestelde vaste pensioenuitkering (*deferred annuity*). Een dergelijk product is mogelijk mits wordt voldaan aan de voorwaarde dat het volledige kapitaal op pensioeningangsdatum wordt gebruikt voor een levenslang pensioen. Het kapitaal dient hiervoor op de pensioeningangsdatum te worden gesplitst in een deel dat wordt doorbelegd en waaruit vanaf de pensioendatum een variabele uitkering wordt onttrokken en een ander deel waarmee direct een vaste uitkering vanaf een later moment wordt bekostigd. Het is daarentegen niet mogelijk dat de pensioenuitvoerder en de deelnemer bij pensioeningang afspreken dat de variabele uitkering na een vaste periode overgaat in een vastgestelde uitkering. In de pensioenovereenkomst moet zijn vastgelegd dat de uitkering van het ouderdomspensioen van levenslang is.

Risicodeling en spreiding schokken

In artikel 63a-nieuw, eerste lid Pensioenwet is expliciet voorgeschreven met welke risicofactoren de uitkeringshoogte kan fluctueren: beleggingsrisico's, risico's ten aanzien van aanpassingen van de macrolevensverwachting (ingeval de prognose ten aanzien van de – toekomstige – levensverwachting op macroniveau naar boven wordt bijgesteld ten opzichte van een eerdere prognose stijgt de uitkering en visa versa) en risico's ten aanzien van het sterfteresultaat (het resultaat op het delen van microlanglevensrisico binnen een collectief: de hoogte van de uitkering kan bewegen op basis van een resultaat als gevolg van afwijkingen tussen enerzijds de vooraf veronderstelde actuariële overlevingskansen over de afgelopen periode en anderzijds de gerealiseerde overleving binnen een vooraf gedefinieerde toedelingskring van deelnemers over diezelfde periode). Voor het beleggingsrisico en het risico ten aanzien van de macrolevensverwachting is het uitgangspunt dat er sprake kan zijn van individuele toedeling of collectieve toedeling van dit risico (artikel 63a, tweede lid Pensioenwet). Bij individuele toedeling draagt iedere deelnemer zijn of haar eigen risico. Voor het beleggingsrisico betekent individuele toedeling dat er een beleggingsprofiel op individueel niveau is gedefinieerd en dat het daaraan gerelateerde risico tot uitdrukking komt in de hoogte van de uitkering van de betreffende pensioengerechtigde. Bij het macrolanglevensrisico betekent individuele toedeling dat de pensioengerechtigde dit risico draagt voor zover deze risicofactor betrekking heeft op zijn of haar eigen uitkering. Bij collectieve toedeling wordt er op voorhand een zogenaamde collectieve toedelingskring van pensioengerechtigden gedefinieerd (artikel 63a, vierde lid Pensioenwet) en wordt de benodigde relatieve aanpassing aan de uitkeringshoogte niet op het niveau van de deelnemer vastgesteld maar op collectief niveau (voor de gehele toedelingskring). Een toedelingskring kan naast pensioengerechtigden

ook bestaan uit deelnemers of gewezen deelnemers die minder dan tien jaar voor de pensioenrichtleeftijd staan. Hun deelname vindt plaats door tijdsevenredige toetreding tot het collectief toetredingsmechanisme gedurende maximaal tien jaar voorafgaand aan de pensioenrichtleeftijd (artikel 63a vijfde lid Pensioenwet).

De toedeling van de derde risicofactor, het risico ten aanzien van het sterfteresultaat, gebeurt altijd op basis van collectieve toedeling omdat individuele toedeling niet mogelijk is bij deze risicofactor (artikel 63a, tweede lid Pensioenwet). Het sterfteresultaat wordt immers per definitie bepaald op het niveau van een collectieve toedelingskring.

De wet voorziet daarnaast in de mogelijkheid (niet in de plicht) om verhogingen en verlagingen van de pensioenuitkering als gevolg van mee- en tegenvallers gespreid in de tijd (in stappen) te laten doorwerken (artikel 63a, zesde en achtste lid Pensioenwet). De periode waarover een negatieve of positieve schok kan worden gespreid is maximaal tien jaar. De spreidingsperiode staat vooraf vast en is symmetrisch voor positieve en negatieve schokken, elke schok heeft een eigen spreidingsperiode die na maximaal tien jaar volledig is verwerkt in de uitkeringshoogte (artikel 63a, zesde en achtste lid Pensioenwet). Schokken worden daarmee 'dakpansgewijs' of via 'tranches/jaarlagen' toegepast.

Projectierendement

Bij het vaststellen van de (eerste) pensioenuitkering op de pensioeningangsdatum schrijft de wet voor de rentecomponent een zogenaamd projectierendement voor, de projectierente genoemd. Dit betreft de risicovrije rente voor fondsen (artikel 17b Besluit uitwerking Pensioenwet), de rentetermijnstructuur (RTS) die maandelijks door DNB wordt gepubliceerd. Na ingang worden de uitkeringen dan aangepast aan de gerealiseerde (positieve en negatieve) risico's. In contractvormen met individuele toedeling van het beleggingsrisico was in het initiële voorstel van de regering voorgeschreven dat de projectierente kan worden gebaseerd op de wettelijke parameters ten aanzien van rendementsverwachtingen in de Pensioenwet. In het geïntegreerde wetsvoorstel is dit laatste aangepast en als wet aangenomen. Ook in dat geval moet rekening worden gehouden met de risicovrije rente.

Het rekenen met verwacht rendement bij een collectieve toedelingskring leidt er toe dat (*ex ante*) herverdeling tussen de verschillende leeftijdsgroepen optreedt. Daarom is de voorwaarde gesteld dat de projectierente bij een collectieve toedelingskring gelijk moet zijn aan de risicovrije rentes. Uit hoofde van een gelijk speelveld tussen pensioenfondsen enerzijds en verzekeraars en premiepensioeninstellingen anderzijds geldt deze nu ook voor individuele toedeling.

Overgangsregime

De wet treedt per 1 september 2016 in werking. Voor uitvoerders is het niet mogelijk om per deze datum aan alle verplichtingen uit de wet te voldoen. Daarom geldt voor een aantal verplichtingen uitstel.

Tabel: overzicht overgangsmaatregelen

Verplichting	Uitvoerders	Termijn
aanbieden life cycles	alle	1 januari 2018
uitvragen voorkeur deelnemers	alle	1 januari 2018
afstemmen beleggingsrisico	alle	1 januari 2018
bepalen risicohouding	alle	1 januari 2018
communicatie risicohouding	pensioenfondsen	1 januari 2018
communicatie in scenario's (deterministisch)	alle	tot invoering uniforme rekenmethodiek (stochastisch, medio 2017)
mogelijkheid tot ruimere toepassing wet	verzekeraars	Overeenkomsten ingegaan tussen 1 januari 2014 en 8 juli 2015

Volgens artikel 55, eerste lid Besluit uitvoering Pensioenwet geldt voor een verzekeraar of premiepensioeninstelling uiterlijk per 1 januari 2018 de verplichting om het opgebouwde kapitaal in de opbouwfase volgens het life cycle principe te beleggen (artikel 14d, eerste en tweede lid Besluit uitvoering Pensioenwet). Voor pensioenfondsen is dit (ten aanzien van artikel 14d, derde lid, eerste zin) geregeld in artikel 55, eerste lid Besluit uitvoering Pensioenwet. Het besluit bepaalt tevens dat aan uitvoerders die na de invoering van de Wet verbeterde premieregeling uitsluitend een vast pensioen blijven aanbieden, tot 1 januari 2018 uitstel wordt geboden van de verplichting om het beleggingsrisico af te stemmen op een variabele pensioenuitkering (artikel 55, derde lid Besluit uitvoering Pensioenwet). Uitvoerders hebben aangegeven ernstige uitvoeringstechnische problemen te voorzien als zij bij het aanbieden van een variabel pensioen onmiddellijk de voorlopige voorkeur van alle deelnemers voor wie dat relevant is, moeten uitvragen en vervolgens het beleggingsrisico op die voorkeur moeten afstemmen. De problematiek die deze pensioenuitvoerders voorzien, zou ertoe kunnen leiden dat zij op korte termijn geen variabel pensioen aanbieden. Dit verzoek tot uitstel is door staatssecretaris Klijnsma ingewilligd. Nu het effect op het pensioen van iets meer beleggingsrisico over een korte periode bescheiden is, zal ook aan pensioenuitvoerders die een variabel pensioen aanbieden, tot 1 januari 2018 uitstel worden geboden van de verplichting om de voorkeur van de deelnemers uit te vragen en het beleggingsrisico op die voorkeur te baseren.

De Wet pensioencommunicatie regelt de weergave van ouderdomspensioen in drie scenario's. Dit zal gebeuren met behulp van een uniforme rekenmethodiek (URM), welke naar verwachting in 2017 gereed is. Door middel van een verwacht pensioenbedrag, een pessimistisch pensioenbedrag en een optimistisch pensioenbedrag krijgt de deelnemer een beeld van de hoogte van het pensioeninkomen en de risico's. Voor de informatiebepalingen in de Wet verbeterde premieregeling is aangesloten bij deze scenario's. Voor de periode tot aan invoering van de URM wordt in artikel 54, eerste lid Besluit uitvoering Pensioenwet een tijdelijke regeling voor uniforme informatieverstrekking geïntroduceerd. Het risico ten aanzien van de hoogte van de variabele uitkering wordt in de tijdelijke regeling weergegeven op basis van drie rendementen (artikel 54, derde lid Besluit uitvoering Pensioenwet). De deelnemer wordt niet alleen geïnformeerd over het (deterministisch bepaalde) bedrag van de verwachte uitkering op de pensioendatum, maar ook over de bedragen op basis van een slechtweeer en goedweeer scenario. De verwachte hoogte per scenario dient op de pensioendatum te worden afgegeven maar ook over tien jaar daarna (artikel 54, tweede lid Besluit uitvoering Pensioenwet). Dit omdat het risico op afwijkingen ten opzichte van de verwachte pensioenuitkering toeneemt naarmate de horizon langer wordt. De deelnemer krijgt zodoende ook inzicht in het neerwaartse risico van de variabele pensioenuitkering.

Keuze en voorlichting aan bestaande deelnemers

Ook bestaande (gewezen) deelnemers die zich nog in de opbouwfase bevinden hebben de keuze tussen (en zal de pensioenuitvoerder moeten nagaan of de deelnemer een voorkeur heeft voor) een variabele of een vastgestelde uitkering. Daarbij kunnen bestaande deelnemers er voor kiezen om na het moment waarop de life cycles ten behoeve een variabele of een vastgestelde uitkering uit elkaar gaan lopen, veelal rond de leeftijd van 50 jaar, om van een life cycle ten behoeve van een vastgestelde uitkering over te stappen naar een life cycle gericht op een variabele uitkering. Gevolg is dan wel dat op basis van het bestaande risicoprofiel het beleggingsrisico groter wordt. Nu in artikel 14d, vijfde lid Besluit uitvoering Pensioenwet is bepaald dat – tenzij er sprake is van wijziging van het risicoprofiel – vergroten van het beleggingsrisico niet is toegestaan in de uitkeringsfase, lijkt dit geen beperking tijdens de opbouwfase. Zou dit wel het geval zijn dan zou de toegang tot variabele uitkeringen zijn beperkt tot deelnemers jonger dan (circa) 50 jaar.

Voor (bestaande, maar ook nieuwe) premiereregelingen met een garantiekapitaal verandert er niets. Hier wordt slechts op basis van een constant gegarandeerd rentepercentage gespaard naar een pensioenkapitaal, daarmee zijn artikel 52 en 52a-nieuw Pensioenwet hier niet aan de orde.

Met verzekeraars is afgesproken dat voor al ingegane pensioenen een eenmalige mogelijkheid tot doorbeleggen zal worden geboden. Deze mogelijkheid beperkt zich tot personen die in de in de periode van 1 januari 2014 tot 8 juli 2015 een pensioen ingekocht hebben. Daarnaast heeft de wetgever een oplossing geboden voor deelnemers die tijdens de behandeling van de wet het conversiemoment hadden en die wellicht niet zo goed weten wat te kiezen. De huidige redelijke termijn om het pensioenkapitaal om te zetten in een levenslang pensioen is zes maanden. De afloop van de redelijke termijn is tijdens de wetsbehandeling verlengd tot en met 31 december 2016, waardoor deelnemers meer tijd krijgen om de voor- en nadelen van een variabele pensioenuitkering voor hun eigen situatie af te wegen (Belastingdienst, besluit d.d. 6 november 2015, VA 15-007).

Is sprake van verbetering?

Met de Wet verbeterde premiereregeling is de hoogte van het levenslang pensioen niet afhankelijk is van dat ene moment. Dat is prettig. En met doorbeleggen kan een hogere pensioenuitkering worden gerealiseerd. Onderzoeken bieden tegen elkaar op met 15% tot wel 20% hogere opbrengsten dan de vastgestelde uitkering. Rekenkundig zal het kloppen. De uitkomsten zijn daarbij wel het resultaat van een hoger risicoprofiel vanaf leeftijd 50-52 van de deelnemer. Voor deelnemers die op dit moment ouder zijn gelden andere uitkomsten.

Tegelijkertijd is de vraag of de nieuwe wet überhaupt een oplossing biedt voor de gesignaleerde knelpunten. Zo is de variabele pensioenuitkering niet de standaard keuze, maar geldt de vaste pensioenuitkering als *default*. Gezien het gedrag van deelnemers bij andere keuzen (life cycles, pensioenknip, hoog-laag e.d.) is te verwachten dat deelnemers 'niet bewegen'. Een extra dimensie is dat pensioen door de deelname al als zeer complex wordt ervaren en de ingewikkelde extra keuzemogelijkheden die de *Wet verbeterde premiereregeling* biedt er toe leidt de keuze voor een variabele pensioenuitkering zeer beperkt is. De deelnemer (of zijn werkgever) kan bij (het afwegen van) zijn keuze niet anders dan beroep doen op deskundig advies.

Belangrijker dan de mogelijkheid om er voor te kiezen is de risicohouding van de deelnemer in de uitkeringsfase. Gepensioneerden lopen daadwerkelijk het risico dat in de uitkeringsfase de uitkering fluctueert en lager uitvalt dan verwacht. Bij variabele uitkeringen mag de kans op een hogere pensioenuitkering toenemen, hetzelfde gaat (hoewel niet symmetrisch) op voor de kans op een lagere pensioenuitkering. Gepensioneerden kunnen echter een verlaging van de uitkering doorgaans niet meer opvangen, anders dan actieve deelnemers.

Uiteraard kan na keuze voor life cycle gericht op een variabele uitkering op de conversiedatum altijd nog worden gekozen om het volledige pensioenkapitaal om te zetten in een vastgestelde uitkering. Het beleggingsbeleid in de actieve fase is dan echter niet afgestemd op de uitkeringsfase. Dit kan goed uitpakken, maar voor een individuele deelnemer ook uitlopen op een (pensioen)ramp.

Voetnoten

[1]

Flexis Groep.